

ÖNEMLİ GÜN VE OLAYLAR **BAŞLIKLARI**

H. Peygambirin Doğumu: 20 Nisan 571 Fil olayından 55 gün sonra ve kamerî aylardan Rebûlevvel'in 12. Gecesi

İlk Vahiy: (610) yılı Ramazan ayının 27. gecesinde sabaha karşı

Habeşistan'a Birinci Hicret: Peygamberliğin 5. yılında (615) -*(4 kadın, 11 erkek toplam 15 kişi)*

Habeşistan'a İkinci Hicret: Peygamberliğin 6. yılında (616)- *(18 kadın, 82 erkek toplam 100 kişi)*

Hâşimoğullarına Boykot: Peygamberliğin 7. yılından (616), 10.yılına (619)'a kadar (3 yıl).

Hüzün Yılı: Peygamberliğin 10. yılında(620) Amcası Ebû Tâlib ve hanımı Hz. Hatice kısa süre arayla vefat ettiler. (Âmü'l-Hüzn)

Sakif Kabilesini Ziyaret (Taif Yolculuğu) : Nübüvvetin 10. yılında(620) şevval ayının sonları Hz. Hatice'nin vefatından bir ay kadar sonra.

Birinci Akabe Görüşmesi: Peygamberliğin 11. yılında (620) Hac mevsiminde. (Hazrec'li 6 Kişi Es'ad b. Zürâre'nin Müslüman oluşu)

İsrâ ve Mi'rac : Receb (621) (Beş vakit Namaz'ın Farz Kılınışı).

Birinci Akabe Bîatı : Peygamberliğin 12. yılında (621) Zilhicce ayında. . (10 Hazrecli 2 Evsli) Mus'ab b. Umeyr'in gönderilmesi

İkinci Akabe Bîatı : Peygamberliğin 13. yılında (622) Hac mevsiminde. (*2'si kadın toplam 75 Medineli*)

Hicret : İkinci Akabe biatından üç ay kadar sonra, Rebûlevvel ayında. (622)

Cuma Namazının farz kılınışı: Hicretin 1. yılı. (622)

Ezan'ın yürürlüğe konması: Hicretin 1.yılı (622) veya bir rivayete göre 2. (623)

1. Sîfûlbahr seferi (seriyyesi): Hicretin 1. yılı ramazan ayında (Mart 623) H. Hamza

2. Râbiğ seferi (seriyyesi): Sîfûlbahr seferinden sonra Şevval ayında (623) Ubeyde b. Hâris

3. Harrâr seferi (seriyyesi): Râbiğ seferinden bir ay sonra Zilkade ayında Sa'd b. Ebû Vakkâs

4. Batn-ı Nahle Seriyyesi Receb 2/624 (Bedir savaşıdan birbuçuk ay kadar önce) Abdullah b. Cahş Çarpışma meydana gelen dördüncü ve tek seriyye.

Orucun farz kılınışı: Hicretin 2. yılı şaban ayında.

Fıtır sadakası: Ramazan bayramından bir iki gün önce Hz. Peygamber ilgili hükümleri bir hutbesinde halka açıkladı.

Zekâtın farz kılınışı: Hicretin 2. yılında Ramazan ayından sonra. (Medine döneminde).

BEDİR SAVAŞI (2/624):

Sevîk Gazvesi

Kaynukâoğulları'nın Medine'den Çıkarılması (2/624)

UHUD SAVAŞI (3/625)**Nadîroğullarının Medine'den Çıkarılması (4/625)*****Hamrâülesed Gazvesi.******Bi'r-i Maûne olayı******Recî' Olayı*****HENDEK SAVAŞI (5/627) -Ahzâb Gazvesi****Kurayzaoğulları Olayı (5/627)*****Gamre seferi* (seriyyesi)*****Benî Lihyân Gazvesi******Mustalikoğulları Gazvesi (Müreysî Gazvesi)******Mustalikoğulları Gazvesi sonunda Hz. Âişe'ye yapılan iftira (îfk) olayı******Bey'atürndvân*****HUDEYBİYE BARIŞ ANTLAŞMASI (6/628)*****Fetih Sûresi'nin nâzil oluşu*****HAYBERİN FETHİ (7/628)****Umretü'l-Kazâ 7/629****MUTE SAVAŞI (8/629) :****MEKKE'NİN FETHİ (8/630)****Huneyn - Evtas Savaşları ve Taif Kuşatması (8/630)****TEBÜK SEFERİ (9/630)****Hz. Ebû Bekir'i hac emirliği ve Haccın Farz kılınışı (9/631)****Hz. PEYGAMBERİN VEFATI: (11/632)****SIRASI İLE Hz. PEYGAMBERİN ÇOCUKLARI****Kâsım, Abdullah, Zeyneb, Rukiye, Ümmü Gülsüm, Fâtıma - İbrahim (Mâriye'den olma)****Hz. PEYGAMBERİN ÇOCUKLARININ VEFAT SIRASI****Kâsım:** İki yaşında.**Abdullah' da:** Küçük yaşta.**Rukiye:** Hicretin 2. yılında Bedir seferinde.**Zeyneb:** Hicretin 8. Yılında.**Ümmü Gülsüm:** Hicretin 9. Yılında.**Fâtıma:** Hz. Peygamber'in vefatından altı ay kadar sonra.**İbrahim (Mâriye'den olma) :** Hicretin 10. Yılında.

KISACA ÖNEMLİ GÜN VE OLAYLAR

H. Peygambriñ Doğumu: 20 Nisan 571 Fil olayıdan 55 gün sonra ve kamerî aylardan Rebûlevvel'in 12. Gecesi

Aamcası Ebû Leheb'in câriyesi **Süveybe** kısa bir süre peygamberimizi emzirdi, süveybeden sütkardeşleri **H. Hamza** ve **Ebû seleme**.

H. Peygamber'in Sütannesi **Halîme bint Ebû Züeyb'**den sütkardeşleri **Abdullah, Üneyse** ve **Şeymâ**.

İlk Vahiy: (610) yılı Ramazan ayının 27. gecesinde sabaha karşı

Nur dağındaki **Hira** mağarasında gelmiştir. Bu ilk vahiy'den sonra vahye bir süre ara verildi buna "**Fetretü'l-Vahiy**" denir.

Habeşistan'a Birinci Hicret: Peygamberliğin 5. yılında (m. 615)

Birinci Habeş hicretine katılanların, **4 kadın, 11 erkek olmak üzere toplam 15** (bazı kaynaklarda on altı) kişiden ibaret oldukları kaynaklarda kaydedilmektedir. Bunlar, **Osman b. Affan ve hanımı Rukiye**, Ebû Huzeife b. Utbe ve hanımı Sehle bint Süheyl, Ebû Seleme ve hanımı Ümmü Seleme, Âmir b. Rebîa ve hanımı Leylâ bint Ebû Hasme, Zübeyr b. Avvâm, Mus'ab b. Umeyr, Abdurrahman b. Avf, Osman b. Maz'ûn, Ebû Sebre, Hâtıb b. Amr ve Süheyl b. Beydâ'dır. Görüldüğü gibi bunlardan bazıları hanımı ile birlikte gitmişlerdir.

Habeşistan'a İkinci Hicret: Peygamberliğin 6. yılında (m. 616)

Birinci Habeş hicretinden *bir yıl sonra* **Câfer b. Ebû Tâlib**'in başkanlığında **82 erkek ve 18 kadın, toplam 100 kişiden** oluşan bir grup Müslüman daha Habeşistan'a hicret etti. Müşriklerin elçisi **Amr b. Âs**'in Habeşistan Hükümdarı **Necâşî**'yi tahrik etmesi üzerine Câfer ona **Meryem Sûresini** okumuştur. Câfer b. Ebû Tâlib'in anlattıklarından etkilenen Necâşî'nin Müslüman olduğu söylenmektedir.

Hâşimoğullarına Boykot: Peygamberliğin 7. yılından (616), onuncu yılına (619) kadar (üç yıl).

H. Peygamber, H. Hatice ve Ebû Tâlib tüm servetlerini tüketmişlerdir. Şi'bu Ebû Tâlib'de **Hâşimoğulları** ile birlikte sıkıntı çeken **Muttaliboğullarını** daha sonra Kur'an-ı Kerim'de ifade edilen yakın akrabası (**Zilkurbâ**) arasına dahil etmiştir. Hâşimoğullarına, Muttaliboğullarıyla aynı derecede akraba olan **Abdüşemsoğullarıyla Nevfeloğullarını** ise Zilkurbâ'nın dışında tutmuştur.

Hüzün Yılı: 620

Boykotun sona ermesinden sonra, Resûlullah'ı koruyan ve seven amcası Ebû Tâlib ve hanımı H. Hatice kısa süre arayla vefat ettiler. Bu yıl, H. Peygamber'in ifadesiyle **üzüntü yılı (Âmü'l-Hüzn)** oldu. Ebû Tâlib, boykotun kalkmasından sekiz ay yirmi gün sonra, H. Hatice de ondan kısa süre sonra, peygamberliğin 10. yılında, 10 Ramazan/19 Nisan 620'de vefat etti. H. Hatice vefat ettikten sonra H. Peygamber **H. Hatice'yi Mekke'nin Hacûn adındaki mezarlığına (Cennetü'l-Muallâ)** götürerek kendi elleriyle defnetti. O günlerde henüz cenaze namazı farz kılınmamıştı.

Sakif Kabilesini Ziyaret (Taif Yolculuğu) : Nübüvvetin 10. yılında(620) şevval ayının sonları H. Hatice'nin vefatından bir ay kadar sonra.

H. Muhammed (s.a.s.) yanına Zeyd b. Hârise'yi alarak Tâif'e gitmeye karar verdi. Taif'in ileri gelenlerinden **Amr b. Umeyr**'in oğulları **Abdüyâfil, Mes'ud** ve **Habîb**'i İslâm'a davet etti ve kendisine yardım etmelerini istedi. Ancak hiç kimse onun davetini kabul etmedi. Yolun iki tarafına dizilerek, aralarından yürüyen **H. Peygamber ve Zeyd'i taşla tuttular**. H. Peygamber ve Zeyd, **Utbe** ve **Seybe**'nin

bağında istirahat ettiler. Burada bu iki kardeşten birinin kölesi olan **Addâs**, efendilerinin emriyle Hz. Peygamber'e bir tabak üzüm sundu. Hz. Peygamber'in yemeğe başlarken "*Bismillah*" demesi Addâs'ın dikkatini çekti ve " Hz. Peygamber'in anlattıklarından etkilenecek Müslüman oldu. Sonunda Nevfelogullarının başkanı Mut'im b. Adiy onu himayesine aldı ve oğullarıyla birlikte kendisini korudu.

Birinci Akabe Görüşmesi: Peygamberliğin **11. yılının (620)** hac mevsiminde.

Akabe mevkiinde *Yesrib* halkından ve *Hazrec* kabilesine mensup **6** kişiyle karşılaştı. **Es'ad b. Zûrâre** burada Müslüman olmuştur.

İsrâ ve Mi'rac : Receb m.**621** (Beş vakit Namaz'ın Farz Kılınışı).

Birinci Akabe Bîatı : Peygamberliğin **12. yılında (621)** Zilhicce ayında.

Birinci Akabe Görüşmesi'nde bulunan **6** kişinin de yer aldığı **10** Hazrecli, **2** Evsli toplam **12** kişi tekrar görüştüler. Hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmayacaklarına, hırsızlık ve zina yapmayacaklarına, çocuklarını öldürmeyeceklerine, iftira etmeyeceklerine, emirlerine uyacaklarına dair Hz. Peygamber'e bîat ettiler. Bu olaydan sonra Hz. Peygamber *Yesrib* halkına Kur'an'ı öğretmesi ve henüz Müslüman olmayanları İslâm'a davet için **Mus'ab b. Umeyr**'i gönderdi. Mus'ab, Es'ad b. Zûrâre'nin evinde misafir oldu. Evs kabilesinin iki büyük kabile başkanlarından **Sa'd b. Muaz** ve **Üseyd b. Hudayr** Müslüman oldu.

İkinci Akabe Bîatı : Peygamberliğin **13. yılında (622)** hac mevsiminde

2'si kadın toplam 75 Medinelî Hz. Peygamber'le görüşmek üzere Mekke'ye geldiler. *Yesrib*'e davet ettiler. Hz. Peygamber amcası **Abbas**'la birlikte Akabe'ye geldi. Görüşme gizli yapıldı. Abbas, Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ali'yi kritik noktalara gözcü tayin etti. Abbas yeğenini koruyup kollayacaklarsa götürebileceklerini söyledi. Onlarda namuslarını, kadınlarını, çocuklarını vır mallarını nasıl koruyorsa Hz. Peygamber'e kensinide o şekil koruyacaklarına dair biat(söz verdiler) ettiler. Bu biat'tan sonra Hz. Peygamber sahâbîlere Medîne'ye hicret etmeleri için izin verdi.

Hicret : İkinci Akabe biatından üç ay kadar sonra, Rebîülevvel ayında. **(622)**

Bu son bîattan üç ay kadar sonra, Rebîülevvel ayında o da Hz. Ebû Bekir'le birlikte Medine'ye hicret etti. Klavuzları henüz İslâm'ı kabul etmemiş olan **Abdullah b. Üreykit**. Sevr Dağı'ndaki gizlenmeye elverişli mağaraya gittiler. Hz. Ebû Bekir'in azatlısı **Âmir b. Führeyre** koyunları bu bölgede otlatarak mağaranın yakınına getiriyor, onlar da sağıp taze süt içiyorlardı. Kızı **Esmâ** mağaraya yiyecek getiriyor, gündüzleri Mekke'de geçiren oğlu **Abdullah** da geceleri mağaraya gelerek şehirde olup bitenleri haber veriyordu. Hz. Peygamber hicreti esnasında Kubâ'ya uğradı Hz. Ali ilede orada buluştu. Bir süre orada kaldı Bu süre zarfında **Kubâ mescidi** inşa edildi kible tarafına gelen duvarına ilk taşı Hz. Peygamber, onun yanına ikinci taşı da Hz. Ebû Bekir koydu.

*Bu arada Akabe bîatlarından bir yıl önce **Ebû Seleme**'nin hicreti ile başlayan Mekke'li müslümanların Medine'ye hicreti, daha sonra da devam etti.*

Cuma Namazının farz kılınışı: Hicretin **1. yılı (622)**

Hz. Peygamber bir Cuma günü Kubâ'dan Medine'ye doğru hareket etti. **Sâlim b. Avfoğullarının** oturduğu **Rânûnâ** vadisinin ortasında arka arkaya iki hutbe okuyarak yüz kadar Müslümanın iştirakiyle Medine'de ilk Cuma namazını kıldırdı. Buradaki mescid bugün "**Cuma Mescidi**" olarak bilinir.

Ezan'ın yürürlüğe konması: Hicretin **1.yılı (622)** veya bir rivayete göre **2. (623)** yılında ezan yürürlüğe konmuştur.

Abdullah b. Zeyd b. Sa'lebe'ye rüyasında ezan öğretilmiş ve o da ertesi gün Hz. Peygamber'e gelerek durumu anlatmıştı. Hz. Peygamber "Bu sâdik bir rüyadır" diyerek Bilâl-i Habeşî'ye ezan cümlelerini

öğretti. Bilal-i Habeşî *de Neccâroğullarına ait yüksek bir evin damına çıkarak ilk olarak sabah ezanını okudu*. Daha sonra Mescid-i Nebevî'nin arka tarafına ezan okumak için özel bir yer yapıldı.

- 1. Sîfûlbahr seferi:** Hicretin **1. yılı** ramazan ayında (Mart **623**) **Hız. Hamza**
- 2. Râbiğ seferi:** Sîfûlbahr seferinden sonra Şevval ayında (**623**) **Ubeyde b. Hâris**
- 3. Harrâr seferi:** Râbiğ seferinden bir ay sonra Zilkade ayında **Sa'd b. Ebû Vakkâs**
- 4. Batn-ı Nahle Seriiyesi** Hicretten on yedi ay sonra **2/624** (Bedir savaşıdan birbuçuk ay kadar önce) **Abdullah b. Cahş** Çarpışma meydana gelen dördüncü ve tek seriiye.

Orucun farz kılınışı: Hicretin **2. yılı** şaban ayında.

Fıtır sadakası: Ramazan bayramından bir iki gün önce Hız. Peygamber ilgili hükümleri bir hutbesinde halka açıkladı.

Zekâtın farz kılınışı: Hicretin **2. yılında** Ramazan ayından sonra. (Medine döneminde).

Bedir Savaşı (2/624)

Hız. Peygamber ile müşrikler arasındaki ilk savaş Bedir'de meydana gelmiştir. Hicretin 2. yılında Kureyşliler, büyük bir kervan hazırlayıp **Ebû Süfyan**'ın idaresinde Suriye'ye göndermişlerdi. Bin deveden oluşan ve elli bin dinar sermaye ile hazırlanan bu kervan, Kureyş tarafından sevk edilen en büyük kervanlardan biridir. Hız. Peygamber, 12 Ramazan 2/9 Mart **624**'te Medine'den hareket etti. Sancaktarlık görevine **Mus'ab b. Umeyr**, **Hız. Ali** ve **Sa'd b. Muâz**'ı tayin etti. Yaşı küçük olanları yoldan geri çevirdi. Müslüman askerlerin sayısı, *yetmiş dördü muhâcir ve geri kalanı ensar olmak üzere toplam üç yüz beş* idi. Orduda yetmiş deve, iki de at bulunuyordu. Üç kişiye bir deve düşüyor, bu develere de nöbetleşe biniliyordu. **Hız. Peygamber**, **Hız. Ali** ve **Ebû Lübâbe** bir deveye biniyorlardı. Yolda, o sırada henüz İslâm'ı kabul etmemiş bulunan **Hazreci Hubeyb b. İsâf (Yisâf)** ve **Kays b. Muharris** Hız. Peygamber'e gelerek kabileleri ile birlikte bu savaşa katılmak istediklerini söylediler. *Hız. Peygamber, müşriklerle karşı müşriklerin yardımıyla savaşamayacaklarını belirtince her ikisi de Müslüman olup Bedir savaşına katıldılar.* Peygamberimiz Medine tarafına en yakın ve düşmana da en uzak olan kuyunun çevresine yerleşti. Sahâbeden **Hubâb b. Münzir** buraya yerleşilmesini uygun bulmadığını söyledi düşmana en yakın kuyunun yanına yerleşilmesini ve diğer kuyuların kapatılmasını teklif etti. Peygamberimiz savaş sırasında Benî Hâşim'den ve diğer kabilelerden bazı kimselerin ve özellikle *amcası Abbas'ın* zorla çıkarıldığını belirterek öldürülmemelerini istemişti. İslâm ordusu içinde yer alan **Ebû Huzeyfe b. Utbe** bunu duyunca itiraz etti, daha sonra kendi akrabalarının öldürüldüğünü bir an kendini tutmadığını söyledi. Savaş Galibiyetle sonuçlandı. Hız. Peygamber'in damadı **Ebû'l-As** esirler arasında bulunuyordu. Hız. Peygamber esir alınan **Ukbe b. Ebû Muayt** ile **Nadr b. Hâris**'i, vaktiyle kendisine ve Müslümanlara yaptıkları ağır işkencelere karşılık olarak ölüme mahkum etmiştir. Hız. Peygamber, **Zeyd b. Hârise** ve **Abdullah b. Revâha**'yı Bedir zaferini haber vermek üzere Medine'ye gönderdi. *Savaşta müşrik ordusundan başta Ebû Cehil, Ümeyye b. Halef, Utbe b. Rabîa, Şeybe b. Rabîa ve Ebû Süfyan'ın oğlu Hanzala gibi ileri gelen İslâm düşmanları olmak üzere toplam yetmiş kişi öldü;* bir o kadar sayıda asker de esir alındı. *Müslümanlar, altısı muhâcirlerden, sekizi de ensardan olmak üzere toplam on dört şehit verdiler.* **Ebû İleheb** bedir savaşından sonra yenilgiyi hazmedemeyerek kahrından ölmüştür.

Not: Rukiye (Rukayye) Bedir seferi hazırlıkları esnasında kızamığa yakalandı. *Hız. Peygamber, Hız. Osman'ı sefere götürmedi* ve hasta hanımıyla ilgilenmesi için Medine'de bıraktı. Ancak Rukiye, Hız. Peygamber seferde iken vefat etti.

Sevîk Gazvesi

Bedir Savaşı'nda yakınlarının öldürülmesi Kureyş müşrikleri üzerinde şok etkisi yaptı. Kervanın başında Mekke'ye ulaşan **Ebû Süfyan**, yenilgiye uğrayan Kureyş ordusu şehre döndüğü zaman yakınlarının öldürüldüğünü öğrenince Hız. Muhammed (s.a.s.)'le savaşınca ve öldürülen yakınlarının intikamını alınca kadar yıkanmamaya ve hanımına yaklaşmamaya yemin etti. Bu andını yerine getirmek ve

intikam almak maksadıyla Bedir Gazvesi'nden iki buçuk ay kadar sonra iki yüz kişilik silahlı bir birlikle Medine'ye doğru yürüdü. Gece vakti Nadiroğulları Yahudilerinden Sellâm b. Mişkem'e misafir oldu. Medine üzerine hücum etmeye cesaret edemediğinden, dış mahallelere saldırdı. Bir hurma bahçesinde çalışan iki Müslümanı öldürdü. Tarlayı da ateşe vererek kaçtı. Peygamberimiz olayı öğrenir öğrenmez otuz süvari ve yüz yirmi yayadan oluşan bir askerî birlikle Ebû Süfyan'ın peşine düştü. Ancak düşman birliği Müslümanlarla savaşı göze alamayarak kaçtı. Ebû Süfyan bu sefere çıkarken yanına erzak olarak torbalara doldurulmuş kavrulmuş un (sevîk) almıştı. Kaçarken ağırlık teşkil eden torbalardan bir kısmını attı. Kavrulmuş una nisbetle bu sefere "Sevîk Gazvesi" denildi.

Kaynukâoğulları'nın Medine'den Çıkarılması (2/624)

Müslümanlarla yaptıkları antlaşmayı ilk bozan Yahudi kabilesi Kaynukâ'oğullarıdır. Onlar Hazreclilerin müttefiki idiler. Bedir Savaşı'ndan sonra taşkınlık yapmaya ve bu savaşta zafer elde eden Müslümanları kıskanmaya başladılar. Fakat Yahudiler, Kureyş'in savaş tekniğini bilmediğini, kendilerinin ise usta savaşçı olduklarını yineleyerek Hz. Peygamber'i tehdit ettiler ve antlaşmayı bozdular. Kaynukâ'oğullarının eski müttefiki ve münafıkların başkanı **Abdullah b. Übey**, Hz. Peygamber'den ısrarla onların bağışlanmalarını istedi. *Peygamberimiz onların Medine'yi terketmelerini emretti.* Bu defa **Abdullah b. Übey** Kaynukâ'oğullarının yerlerinde bırakılmaları için çaba sarfettiyse de bunu başaramadı.

Uhud Savaşı (3/625)

Kureyş müşrikleri sadece kendi mensuplarından oluşan orduyla Müslümanlara Bedir'de yenilmişlerdi. Hz. Peygamber'in karşılıksız olarak salıverdiği şair **Ebû Azze**'nin de aralarında bulunduğu dört kişilik bir heyeti Mekke çevresindeki **Sakîf, Kinâne** ve diğer Arap kabilelerinden asker toplamak üzere görevlendirdiler. Mekke'de oturan **Hiz. Abbas** Kureyş'in savaş hazırlıklarını, asker ve hayvan sayısını, silah durumunu bir mektupla Hz. Peygamber'e bildirdi. Hz. Peygamber Medine'de **Abdullah b. Ümmü Mektûm**'u vekil bırakarak bin kişilik bir kuvvetle yola çıktı. **Abdullah b. Übey** "*Ben meydan savaşına taraftar değildim. Medine'den çıkılmamasını istedim. Muhammed çoluk çocuğun sözüne uydu da bizim sözümüze itibar etmedi*" diyerek üç yüz adamı ile birlikte Medine'ye döndü. Bu hareketten sonra *bin kişilik olan İslâm ordusunun sayısı yedi yüze düştü.* Hz. Peygamber ordusunu savaş düzenine koydu ve sancağı **Mus'ab b. Umeyr**'e verdi. Düşmanın cephe gerisinden saldırmamasını ve İslâm ordusunu arkadan vurmasını önlemek için **Abdullah b. Cübeyr** komutasındaki elli okçuyu Uhud dağının karşısındaki *Ayneyn tepesine (daha sonra buna Okçular Tepesi, yani "Cebelü'r-Rumât" da denilmiştir)* yerleştirdi. Savaş Müslümanlar tarafından kazanılmış görünüyordu. İslâm askerleri düşmanı kovalarken savaş alanından uzaklaştılar ve daha sonra da düşmanın bıraktığı eşyaları toplamaya başladılar. **Halid b. Velid** okçuların azaldığını görünce derhal harekete geçti. *Yerlerinden ayrılmayan Abdullah b. Cübeyr ve on arkadaşı müşriklerle çarpışa çarpışa şehit düştüler.*

Müşrik ordusundan dört kişi; Hz. Peygamber'i hedef almışlardı.

İbn Kamie, Hz. Peygamber'in yanına kadar sokulmayı başararak bir kılıç darbesiyle onun yüzünü yaraladı. Bu şiddetli darbeden Hz. Peygamber'in miğferi ikiye bölünerek halkaları yanağına battı.

Utbe b. Ebû Vakkas tarafından atılan bir taşla Hz. Peygamber'in alt dudağı yarıldı ve bir dişi kırıldı.

Abdullah b. Şihâb onu alnından yaraladı.

Übey b. Halef Hz. Peygamber'i öldürmek üzere harekete geçti. Peygamberimiz ona bir mızrak atarak atından düşürdü. Übey bu yaralanmanın tesiriyle Mekke'ye dönerken yolda öldü.

İçlerinde **Hiz. Ebû Bekir, Hiz. Ömer** ve **Hiz. Ali'nin** de bulunduğu bir grup sahâbî Hz. Peygamber'in etrafında halka oluşturarak onu korudular. **Ebû Dücâne** vücuduyla onu bir kalkan gibi koruyor, **Sa'd b. Ebû Vakkas** da düşmana ok atıyordu. Düşmanın vurduğu kılıç darbelerine karşı Hz. Peygamber'i koruyan **Talha b. Ubeydullah**'ın kolu kesildi ve çolak kaldı. Bu arada **İbn Kamie, Mus'ab b. Umeyr**'i şehit etti. Onu Hz. Peygamber'e benzeterek, öldürdüğünü sandı. O esnada Hz. Peygamber'i gören **Ka'b b. Mâlik**, "*Ey mü'minler! Müjde! Resûlullah burada!*" diye haykırdı.

Vahşî b. Harb Hiz. Hamza'nın ciğerini sökerek Hind bint Utbe'ye götürdü. Uhud Savaşında **Enes b. Nadr, Sa'd b. Ebû Vakkas** ve **Ebû Dücâne** gibi bazı Müslümanların büyük kahramanlıkları görülmüştür.

Müslümanlar, **70 şehit** vermişlerdir. Bu savaşta müşrikler **22 (23 veya 37 olduğu da söylenir)** ölü vermişlerdir.

Nadîroğullarının Medine'den Çıkarılması (4/625)

Benî Nadîr Yahudilerinden **Ka'b b. Eşref** şairdi; Hz. Peygamber'i ve Müslümanları daima kötülerdi. Hatta Müslümanların zaferine o kadar içerlemiş olacak ki, "Yerin altı üstünden daha iyidir" değerlendirmesini yapmıştı. Müslümanların hanımları için aşk şiirleri terennüm etmeye başladı. Peygamberimiz bir gün sahâbîlere "Ka'b b. Eşref için kim hazırdır? Çünkü o, Allah ve Resûlü'ne eziyet etmiştir." dedi. Bunun üzerine Evs kabilesinden **Muhammed b. Mesleme**, Ka'b b. Eşref'i öldürmeyi üstlendi. Muhammed b. Mesleme, içlerinde Ka'b'ın süt kardeşi **Ebû Nâile**'nin de bulunduğu bir grup Müslümanla bir plan hazırladılar ve onu kendi kalesinde öldürdüler. Nadîroğulları **Uhud Savaşı'nda** müşrik ordusunun karargâhına gelerek onları Müslümanlara karşı kışkırtmışlardı. Bunun dışında Müslümanları bir kaç defa düelloya davet etmişler, hatta suikast tertiplemişler, ancak bu planlarını uygulamaya muvaffak olamamışlardı. Hz. Peygamber onları ikaz etti. **Muhammed b. Mesleme**'yi onlara elçi olarak göndererek, hainlik ve vefasızlıklarını hatırlattı ve on gün içinde Medine'yi terketmelerini emretti. Münafıkların başkanı **Abdullah b. Übey**, Arapların ve diğer Yahudilerin yardım edeceğini vaadederek Nadîroğullarının direnmelerini istedi. Yardım gelmeyince Nadîroğulları başkanı **Huyey b. Ahtab** kabilesiyle Medine'yi terk etti.

Hamrâülesed Gazvesi

Kureyş ordusunun Medine'ye baskın düzenlemek istemesi Hz. Peygamber'in hem düşmanın baskınını önlemek ve hem de Müslümanların zayıf düşmediğini göstermek maksadıyla düzenlediği gazve.

Bi'r-i Maûne olayı

Uhud savaşından dört ay sonra Safer 4/Temmuz **625**'te **Âmir b. Sa'saa** kabilesi başkanı **Ebû Berâ (Âmir b. Mâlik)**'in isteği üzerine islâmiyeti anlatmak üzere gönderilen Ehl-i Sufte'den **70 kadar** kurrâ'nın Bi'r-i Maûne denilen kuyunun yanında konakladıkları sırada(silahsız ve savunmasızdılar) Ebû Berâ'nın yeğeni **Âmir b. Tufeyl** tarafından şehit edilmesi.

Recî' Olayı

Yine aynı yılın Safer ayında, Bi'r-i Maûne faciasının meydana geldiği sıralarda **Adal** ve **Kâre** kabilelerinin isteği üzerine islâmiyeti anlatmak üzere **10 kişilik** bir Müslüman ekip **Recî'** suyuna vardıklarında Hüzeyl kabilesinin bir kolu olan **Lihyânoğulları**'nın saldırısına uğrayarak esir alınıp Mekke müşriklerine idam etmeleri için satılmak istenmesi ve bir kısmının direnmesi üzerine şehit edilmeleri.

Hendek Savaşı (5/627) -Ahzâb Gazvesi

7 Şevval 5/1 Ocak 627'de başlayan Hendek kuşatması yirmi üç gün devam ettikten sonra 1 Zilkade **5/24 Ocak 627**'de sona ermiştir. Hendek savaşında **altı Müslüman şehit düşmüş; müşriklerden de üç kişi ölmüştür**. Düşman saflarında bulunan **Eşca'** kabilesinin reisi **Nuaym b. Mes'ud** İslâmiyeti kabul ederek, Hz. Peygamber'in "**harp hiledir**" prensibinden hareketle giriştiği faaliyet sonucunda iki düşman tarafı birbirine düşürerek Yahudi-müşrik ittifakını bozmayı başarmıştır. Bu savaşta düşman safında yer alan **Amr b. As**, **Halid b. Velid** ve **Dırâr b. Hattâb** gibi pek çok cengâver daha sonra İslâm saflarına katılmıştır.

Kurayzaoğulları Olayı (5/627): Zilkade 5/Ocak-Şubat 627'de gerçekleşmiştir.

Hendek savaşında Müşrikleri organize ederek on bin kişilik orduyla Medine'nin kuşatılmasına sebep olan Beni **Nadîr'den Huyey b. Ahtab**, dışarıdaki ordunun hendeği aşamayacağını görünce Hz. Peygamberle anlaşması bulunan Kurayza Yahudi kabilesinin başkanı **Ka'b b. Esed**'i müşriklerle birleşmeye ve Müslümanları arkadan vurmaya teklif etti, Ka'b b. Esed başta kabul etmedi. Fakat Huyey b. Ahtab'ın ısrarlı teklifine dayanamadı. **Huyey**, Hz. Peygamber tarafından yazdırılmış olan antlaşma yazısını da

getirterek parçaladı. Kurayza kabilesi bir savaş suçu işlemiş bulunuyordu. Hz. Peygamber **Sa'd b. Muaz**'ın hakemliğini teklif etti Sa'd, Tevrat'ın hükümlerine göre, bülüş çağına girmiş erkeklerin öldürülmesine, kadınların ve çocukların esir alınmasına, malların ise ganimet statüsüne tabi tutulmasına karar verdi. Sonunda karar infaz edildi. O sırada Kurayza yurdunda bulunan Benî Nadîr Yahudilerinden meşhur **Huyey b. Ahtab** da Kurayza'nın akıbetine uğradı ve ihanetin cezasını canıyla ödedi.

Gamre seferi

H. Peygamber Hendek kuşatmasında müşrikler safında yer alan kabileler üzerine düzenlediği seferlerden biridir.

Benî Lihyân Gazvesi

Recî' olayında Müslüman irşad heyetini pusuya düşürerek bir kısmını şehit eden ve bir kısmını da esir alarak Mekke müşriklerine idam etmeleri için satan **Adal** ve **Kâre** kabilelerini cezalandırmak ve aynı zamanda Mekke müşriklerine gözdağı vermek amacıyla H. Peygamber'in de katıldığı bir sefer düzenlenmiştir. H. Peygamber'in geldiğini duyan **Lihyanoğulları** kaçmışlardır.

Mustalikoğulları Gazvesi (Müreysî Gazvesi)

Peygamberimiz, Huzâa kabilesinin bir kolu olan **Mustalik** kabilesi reisi **Hâris b. Ebû Dırâr**'ın at ve silah satın aldıktan sonra çevredeki kabileleri de yanına alarak Medine üzerine yürüyeceğine dair haber aldı. Bu haberi yerinde tetkik etmek üzere yine Huzâa'nın Eslem koluna mensup **Büreyde b. Husayb**'ı casus olarak karşı tarafa gönderdi. Büreyde, onları deslekleyecekmiş gibi görünerek düşman ordusunun karargâhına kadar sokuldu ve haberin doğruluğunu öğrenerek Medine'ye geldi. Bunun üzerine H. Peygamber yerine **Zeyd b. Hârise**'yi bırakarak bin kişilik bir kuvvetle Medine'den hareket etti. **Müreysî'** kuyusunun başında karşılaştığı düşmana önce H. **Ömer**'i göndererek onları İslâm'a davet etti. Mustalikoğulları bu daveti kabul etmediler ve hemen çarpışmaya başladılar. Fakat İslâm ordusu karşısında tutunamayarak yenildiler ve on ölü verdiler. Müslümanlar da yanlışlıkla bir şehit verdiler. Çarpışmanın meydana geldiği suya nisbetle bu gazveye **Müreysî' Gazvesi** de denir. H. Peygamber Medine'ye gelince esirler arasında bulunan Benî Mustalik'in reisi Hâris'in kızı **Cüveyriye** ile evlendi.

Mustalikoğulları Gazvesi sonunda H. Âişe'ye yapılan iftira (İfk) olayı

Savaştan sonra Medine'ye dönülürken ordunun konakladığı bir yerde H. Âişe devesinin mahmilinden inip bir ihtiyacını gidermek için ordugâhtan uzaklaştı. Dönüşünde gerdanlığının düştüğünü farketti ve onu aramaya çıktı. H. Âişe'nin yokluğunu fark etmeyen ordu yola çıktı. H. Âişe geri döndüğünde ordu yerinde yoktu ve almaya gelirler diye beklemeye başladı. Öte yandan ordunun ardıcısı **Safvan b. Muattal**, H. Âişe'yi gördü ve devesine bindirerek orduya yetiştirdi. Bu sefere katılmış olan münafıkların reisi **Abdullah b. Übey**, derhal H. Âişe ile onu orduya yetiştiren şahıs hakkında iftiraya başladı. H. Âişe'ye güvenmesine rağmen, yine de tam emin değildi. Onu boşayıp boşamama konusunda **H. Ali, Üsâme b. Zeyd** ve diğer bazı kimselerle istişare etti. İfk olayının meydana gelmesinden bir ay kadar sonra H. Âişe'nin suçsuz olduğunu bildiren âyetler nâzil oldu.

Bey'atürri'dvân

Peygamberimiz sadece umre için geldiklerini, Kâbe'yi tavaf edip geri döneceklerini, yanlarında kurbanlıkların bulunduğunu ve kimseyle savaşmak istemediklerini bildirmek üzere **Hirâs b. Ümeyye**'yi Mekke'ye gönderdi. Fakat müşrikler ona çok kötü davrandılar. Hatta öldürmek istediler. Daha sonra H. **Ömer**'i göndermek istedi oda kendi kabilesinden kimsenin olmadığını kendisinde kötü davranacaklarını söyleyerek **H. Osman**'ı önerdi. Bunun üzerine Peygamberimiz H. Osman'ı elçi olarak Mekke'ye gönderdi. Akkrabasından o zaman henüz Müslüman olmayan **Ebân b. Saîd**, H. Osman'ı karşılayarak himayesine aldı. Müşrikler bu ziyarete izin vermeyeceklerini H. Osman'a da bildirdiler ve şayet isterse sadece kendisinin Kâbe'yi tavaf edebileceğini söylediler. H. Osman bunu kabul etmedi; bunun üzerine ona da kızdılar ve kendisini tutukladılar. Bu arada H. Peygamber'e, H. Osman'ın öldürüldüğü şeklinde bir haber ulaştı. Bu gelişme üzerine yeni bir savaş ihtimali belirmiş oluyordu. Peygamberimiz, müşriklerle savaşmadan oradan ayrılmayacaklarına dair sahâbeden bîat almaya karar verdi. Hudeybiye'deki

konaklaması esnasında gölgelendiği ağacın altında sahabeden, bir rivayete göre "ölüm üzerine", bir başka rivayete göre ise "savaştan kaçmamak üzere" bîat aldı. Orada bulunmayan Hz. Osman'ın yerine de, kendi sağ elini sol elinin üzerine koyarak bîat etti. , Müslümanların Hz. Peygamber'e bağlılıklarını ve onun yolunda ölümü göze aldıklarını ortaya koyan bu bîat hakkında Mekke'ye haber ulaştığında, müşrikler telaşa kapılarak Hz. Osman'ı serbest bıraktılar. Ardından Süheyl b. Amr, Huveytib b. Abdüluzza ve Mikrez b. Hafs'tan oluşan elçilik heyetini barış yapmak üzere Hudeybiye'ye gönderdiler. Ve Hudeybiye barış antlaşması imzalanmış oldu.

Hudeybiye Barış Antlaşması (6/628)

Antlaşma aşağıdaki şartları içeriyordu:

- 1- Müslümanlar bu yıl Mekke'ye giremeyecekler ve Kâbe'yi ziyaret edemeyecekler, gelecek yıl bu ziyareti yapabileceklerdir. Ertesi yıl ancak üç gün Mekke'de kalabilecekler, bu süre zarfında hiçbir Mekkelî onlarla görüşmeyecektir. Kâbe ziyaretine gelirken yollarında sadece yolcu kılıcı bulundurabileceklerdir. Peygamber, Mekke'den çıkarken kendisiyle birlikte gitmek isteyenlerden hiç kimseyi yanına alamayacaktır; kendisiyle birlikte Mekke'ye girenlerden burada kalmak isteyenler olursa onlara engel olmayacaktır.
- 2- Arap kabilelerinden, isteyen kabile iki taraftan birisiyle birlik kurabilecektir.
- 3- Kureyş'ten birisi bu arada İslâm'ı kabul eder ve Müslümanlara sığınır, bu kişi Müslümanlar tarafından kabul edilmeyecek; fakat Mekke'ye iltica eden hiç bir Müslüman iade edilmeyecektir.
- 4- Hac ve umre maksadıyla Mekke'ye gelen veya Yemen ve Tâif'e gitmek üzere buradan geçenlerle, Suriye'ye veya doğuya gitmek üzere Medine'ye gelenler emniyet içinde olacaklardır.
- 5- Bu antlaşma on yıllık bir süre için geçerlidir. Bu süre zarfında ne Kureyş Müslümanlara, ne de Müslümanlar Kureyş'e saldıracaktır. Buna her iki tarafın müttefikleri de dahildir.

Fetih Sûresi'nin nâzil oluşu

Hayberin Fethi (7/628)

Kurayza Gazvesi sonunda Medine şehri Yahudi tehdidinden büyük ölçüde kurtulmuş olmakla beraber bir bütün olarak Hicaz'da bu tehlike henüz sona ermemişti. Çünkü *Benî Kaynukâ'* ve *Benî Nadîr* ile işbirliği içinde bulunan pekçok Yahudi, Hayber'de bulunuyordu. Hayber Yahudileri, bir yıllık hurma mahsulü karşılığında Gatafanlıları kendileriyle birlikte Hz. Peygamber'le savaşıma davet ettiler. Gatafanlılar dört bin askerle kendilerine destek olacaklardı. Hudeybiye Barışı Hz. Peygamber'e Hayber'de gittikçe büyüyen tehlikeyi bertaraf etme fırsatı verdi. Münafıkların başkanı **Abdullah b. Übey**, Hayber Yahudilerine meydan savaşı yapmalarını, korkmamalarını, ancak tedbirli olmalarını tavsiye etti. **Simak** adında bir Yahudi İslâm karargâhına gelerek, kendisine eman verilmesi karşılığında şehrin zayıf noktaları hakkında bilgi verdi. Netât bölgesine yoğunlaştırılan hücum sonunda önce buradaki kaleler, onun ardından Şikk ve sonra da Ketibe bölgesindeki kaleler peşpeşe fethedildi. En sonunda Kamûs kalesinin düşmesiyle Hayber'in fethi sonuçlandı. Hayber'in fethinde Hz. Ali'nin büyük kahramanlıkları görüldü. Hayber'in Fethi'yle Yahudilerin Arap Yarımadası'nda siyâsî bir güç olmaları sona erdi; ekonomik güçleri de zayıfladı. Yahudi liderlerinden **Sellâm b. Mişkem**'in karısı **Zeyneb bint Hâris** zehirlemeye teşebbüs etti. Bir koyun keserek kızartıp güya ikram etmek maksadıyla Hz. Peygamber'i davet etti. Yanına **Bişr b. Berâ**'yı da alarak bu davete giden Hz. Peygamber daha ilk lokmada yemeğin zehirli olduğunu farkettiler ve lokmayı yutmadan geri çıkardılar. Fakat aynı sofrada bulunan Bişr b. Berâ, Hz. Peygamber'e saygısızlık olur düşüncesiyle ağızına aldığı lokmayı zorla yuttu ve zehirlenerek vefat etti. Hz. Peygamber Hayber'in fethinde Yahudi liderlerinden **Huyey b. Ahtab**'ın kızı **Safiye**'yi (asıl adı *Zeyneb*) başkomutan hakkı olarak kendisi aldı. İki gemi ile Necâşî'nin yanından gelen ve içlerinde Câfer b. Ebû Tâlib'in de bulunduğu Habeşistan muhacirleri de Hayber'e ulaştılar. Peygamberimiz "Hançisine sevineceğimi bilemiyorum. Câfer'in gelişine mi, yoksa Hayber'in fethine mi?" diyerek sevincini açıkladı.

Umretü'l-Kazâ 7/629

Hicretin altıncı yılında (628) müşriklerin engel olması üzerine gerçekleştirilemeyen umre, yedinci yılında (629) yapılmıştır. Bu umre (Umretü'l-Kazâ), Mekke müşrikleriyle ilişkilerde önemli bir yere sahiptir. Hz. Peygamber, Hudeybiye Barış Antlaşması'nın üzerinden bir yıl geçtikten sonra, antlaşma şartlarıyla

Müslümanlara tanınan hakka dayanarak, içlerinde geçen yıl umre yapamayanların da bulunduğu iki bin sahâbî ile birlikte bir yıl önce Kureyş'in engel olması yüzünden gerçekleştirilemeyen umreyi yerine getirmek maksadıyla Mekke'ye hareket etti. Zülhuleyfe'ye vardığında ihrama girdi. Mekkeliler Müslümanları tavaf yaparken görmeye tahammül edemediklerinden şehri üç günlüğüne boşalttılar. Müslümanlar üç gün boyunca Kâbe'yi tavaf ettiler, Safâ ve Merve arasında sa'y yaptılar; kurbanlarını kestiler. Müslümanlar ziyaretin dördüncü günü sabahı Fetih Sûresi'nin 27. ayetinde açıklandığı gibi va'dini yerine getirdiğinden dolayı Allah Teâlâ'ya şükrederek gönül huzuru içinde Medine'ye hareket ettiler.

Mûte Savaşı (8/629) :

Bizanslılar ile Müslümanlar arasında yüzyıllar boyu sürececek olan silahlı mücadeleler Mûte Savaşı ile başlamıştır. Hz. Peygamber **Haris b. Umeyr el-Ezdi'**yi bir mektupla Bizans'a bağlı Busrâ valisine göndermiştir. Elçi Mûte'ye varınca Bizans'ın bir diğer valisi **Şurahbil b. Amr el-Gassânî** tarafından yakalanmış ve öldürülmüştür. Hâris Hz. Peygamber'in öldürülen tek elçisidir. Bu olay Rasûlullah'ı son derece üzmüştür. Peygamberimiz hicretin sekizinci yılı Rebiulevvel ayında içlerinde **Ka'b b. Umeyr el-Gıfârî**'nin bulunduğu on beş kişilik bir heyeti Belkâ'ya bir gecelik mesafedeki **Zâtu Atlah'a** bölge halkını İslâm'a davet için göndermişti. Ancak heyet üyeleri oka tutularak hepsi şehit edilmişler; yalnızca yaralı olarak kurtulan Ka'b Medine'ye dönebilmiştir. Bir yandan şehit edilen Hâris b. Umeyr'in, diğer yandan Zâtu Atlah'ta öldürülen Müslümanların maruz kaldığı hukuk ihlâline karşılık vermek üzere Hz. Peygamber, üç bin kişilik bir ordu hazırladı ve kumandanlığa **Zeyd b. Hârise**'yi tayin etti. Zeyd şehit düştüğü takdirde Câfer b. Ebû Tâlib'in, onun şehit olması halinde de Abdullah b. Revâhâ'nın kumandan olmasını, Abdullah da şehit olursa aralarından birini komutan seçmelerini, elçisinin şehit edildiği yere kadar ilerlemelerini emretti. Orduyu Seniyyetü'l-Vedâ'ya kadar uğurladı. Sırayla adı geçen sahabiler şehit oldular ve Müslümanlar sancağın Halid b. Velid'e verilmesini kararlaştırdılar. Halid b. Velid askerlerin yerlerini değiştirerek düşmanın kafasını karıştırdı ve Medineye geri döndüler. Hz. Peygamber bu savaşta Halid b. Velid'e "Seyfullah" (Allah'ın kılıcı) lakabını vermiştir.

Mekke'nin Fethi (8/630)

Hz. Peygamber'in Mekke'nin fethine karar vermesinin ve bu kararı gerçekleştirmesinin asıl nedeni, on yıllık bir süre için imzalanan Hudeybiye Barış Antlaşması'nın, üzerinden henüz iki yıl geçmeden müşrikler tarafından bozulmuş olmasıdır. Olay şu şekilde gerçekleşmiştir: Hudeybiye Antlaşması gereği müslümanlarla birlik kuran **Huzâa kabilesi** ile, müşriklerle birlik kuran **Bekir kabilesi** arasında eskiden beri düşmanlık mevcuttu. Hicretin sekizinci yılı şaban ayında Bekir kabilesinden bir grup, bir gece vakti ansızın Huzâalılara baskın yaparak yirmi üç kişiyi öldürdü. Bu baskın sırasında Kureyş müşrikleri Bekir kabilesine silah, binek ve su yardımı yaptılar. Hatta Safvân b. Ümeyye, İkrime b. Ebû Cehil ve Süheyl b. Amr gibi bazı Kureyşliler gizlice, yüzlerini örterek baskına bizzat iştirak ettiler. Peygamberimiz Kureyş müşriklerine haber sızmasını önlemek amacıyla Mekke'ye giden yolları tuttu. Bu işle görevlendirdiği kimselerin başına Hz. Ömer'i tayin etti. Hâtıb b. Ebû Beltea adlı sahâbî, Medine'deki sefer hazırlıklarını bir mektupla Kureyş eşrafına bildirmeye teşebbüs etti. Bütün kaynakların ittifakla bildirdiğine göre Peygamberimiz Cebrâil'in haber vermesiyle durumdan haberdar oldu. Hâtıb'ın mektubu götürmek için ücretle kiraladığı kadın, Hz. Peygamber'in görevlendirdiği **Hz. Ali** ve arkadaşları tarafından yolda yakalandı. Sorguya çekilen Hâtıb, suçunu itiraf etti ve bu işi Mekke'de bulunan ailesini korumaları için Kureyşlileri memnun etmek amacıyla yaptığını söyledi. Peygamberimiz onun özrünü kabul etti; sonunda Bedir mücahitleri arasında bulunduğu için affetti.

Peygamberimiz 10 ramazan 8/1 Ocak 630'da muhâcirler, ensar ve çevreden toplanan kabilelerle Medine'den hareket etti.

İslâm ordusu dört koldan şehre girdi. Hz. Peygamber'in kumanda ettiği birliğin dışındaki birliklerin başında **Halid b. Velid, Zübeyr b. Avvâm** ve **Kays b. Sa'd** bulunuyordu. Peygamberimiz mecbur kalınmadıkça kan dökülmemesini emretti. İslâm ordusu, güneyden şehre giren **Halid b. Velid**'in komuta ettiği birlik hariç, mukavemetle karşılaşmadı. Peygamberimiz muhâcirlerin başında Mekke'yi kan

dökmeden fethetmenin verdiği huzur içinde ilerledi. Mekke'ye girince Kâbe'yi tavaf etti; çevresindeki putları kırdırdı. Kâbe'nin bakımını yürüten, anahtarını muhafaza eden Abdüddâr ailesinden Osman b. Talha'ya haber gönderip Kâbe'nin anahtarını getirterek içeri girdi ve iki rekat namaz kıldı. Öğle vakti gelince Hz. Peygamber, Bilâl-i Habeşî'ye Kâbe'nin damında ezan okuttu. Namazı kıldırdıktan sonra halka hitabede bulundu.

Huneyn - Evtas Savaşları ve Taif Kuşatması (8/630)

Hz. Peygamber savaştan önce Abdullah b. Ebû Hadred adlı sahâbîyi bilgi toplamak üzere gizlice karşı tarafa gönderdi. Okçularına ve askerlerinin savaş kabiliyetine güvenen Hevâzinliler, Huneyn Vâdisi'nin kendilerine göre en uygun yerini önceden tutarak İslâm ordusuna pusu kurdular. Müslümanlar paniğe kapılarak geri çekildiler. Hz. Peygamber'in gayreti ve H. Abbas'ın gür sesiyle yaptığı çağrı üzerine Müslümanlar tekrar toparlanarak düşmanı bozguna uğrattılar. Bozguna uğrayan Hevâzinliler kadınlarını ve çocuklarını savaş alanında bırakarak kaçtılar. Huneyn savaşında müşrik ordusu 70 ölü verirken, Müslümanlardan da, içlerinde Üsâme b. Zeyd'in anabir kardeşi Eymen b. Ubeyd'in de bulunduğu 4 kişi şehit düştü. Bozguna uğrayan Hevâzin ordusunun, aralarında komutan Mâlik b. Avf'ın da bulunduğu büyük çoğunluğu Taif'e giderken, bir kısmı da İslâm ordusu ile yeniden savaşmak üzere Evtâs mevkiinde toplandı. Esirler arasında Hz. Peygamber'in sütkardeşi Şeymâ da bulunuyordu. Kur'an-ı Kerim'de Huneyn Savaşı'ndan, açıkça, adı zikredilerek bahsedilmektedir.

H. Peygamber Taif'in kısa sürede fethedilemeyeceği ve Sakîf kabilesinin durumunun zamana bırakılmasının gerekli olduğunu anlamıştı. Peygamberimiz kuşatmanın üzerinden on beş gün geçtikten sonra Nevfel b. Muaviye ed-Dîlî ile istişare etti. Bu sırada Haram Aylar da yaklaşmıştı. Müslümanlar Taif kuşatmasında 14 şehit verdiler. Peygamberimiz kuşatmayı kaldırarak Huneyn ganimetlerinin toplandığı Ci'râne'ye hareket etti.

Tebük Seferi (9/630)

Suriye'den gelen bazı tüccarlar, Bizans İmparatorunun, Hristiyan Arap kabilelerinin de desteğini alarak Müslümanlara karşı savaş hazırlığına başladığına dair Medine'ye bazı haberler getirdiler. Bunun üzerine Peygamberimiz, Eslem, Gıfâr, Cüheyne, Eşca' ve Süleyym gibi diğer Arap kabilelerinin de katıldığı otuz bin kişilik bir ordu hazırladı. O, genellikle sefer için gideceği yeri gizli tuttuğu halde bu sefere çıkarken hedefinin Bizans ordusu olduğunu açıkça beyan etti.

Yol uzun, düşman güçlü ve kalabalık, hava da sıcaktı. Hurmalar olgunlaşmıştı. Halkın meyvelerin altında, ağaçların gölgesinde oturmaktan hoşlandığı bir zamandı. Bu seferin tesadüf ettiği zamana Kur'an dilinde güçlük zamanı (Sâatü'l-Usre), o nedenle de bu sefere güçlük Gazvesi' (Gazvetü'l-Usre), orduya da güçlük ordusu (Ceyşü'l-Usre) denilmiştir. Peygamberimiz zengin sahâbîleri Tebük Seferi'ne binek ve yiyecek temin etmeleri için teşvik etti. Hz. Osman, Abbas b. Abdülmuttalib, Abdurrahman b. Avf gibi Müslümanlar büyük ölçülerde bağışta bulundular. H. Ebû Bekir, tamamı dört bin dirhemden ibaret olan parasının hepsini, H. Ömer ise malının yarısını bağışladı. En büyük bağışı H. Osman yaptı. O, ordunun üçte birini donattı. Tebük seferine çıkmayı çok arzuladıkları halde fakirlikleri sebebiyle binek bulamayan bazı sahâbîler vardı Bu kişiler Müslümanlar arasında "Bekkâin" (çok ağlayanlar) diye anılmışlardır. Tebük seferi dolayısıyla, Ehl-i Kitapla ilişkilerde önemli yer tutan bir hususa işaret etmek yerinde olacaktır. Bu seferin hazırlıkları esnasında, sefer sırasında ve sonunda Kur'an-ı Kerim'in Tevbe (Berâe) Sûresinin bazı âyetleri nâzil oldu. Hz. Peygamber Tebük'te bulunduğu esnada kendilerine davetçiler gönderdiği Ehl-i Kitap mensuplarına, bu sûrenin 29. âyetinin hükümlerini tatbik etmeye başladı. Ancak sefere katılmayan Ka'b b. Mâlik, Mürâre b. Rebî' ve Hilâl b. Ümeyye adlı sahâbîler yolculuklarına engel teşkil eden bir mazaret ortaya koyamadılar. Bunun üzerine Peygamberimiz ve Müslümanlar bu üç kişiyle 50 gün süreyle irtibatlarını kestiler. Sonunda onların affedildiklerine dair âyet nâzil oldu.

H. Ebû Bekir'in hac emirliği ve Haccın Farz kılınışı (9/631)

Mekke'nin Fethi'nden sonra 9/631 yılına gelindiğinde, haccın farz kılınması üzerine Hz. Peygamber **H. Ebû Bekir**'i hac emîri tayin ederek 300 kişilik bir kafilenin başında Mekke'ye gönderdi. *Ertesi yıl, yani 10/632 yılında Hz. Peygamber bizzat haccetti. Bu hacca aynı zamanda veda hacı denir.*

Veda Hacı (10/632)

H. PEYGAMBERİN VEFATI: 14 Rebûlevvel 11/8 Haziran 632 Pazartesi günü kuşluk vakti ruhunu teslim etmiştir.

Pazartesi günü sabah namazından sonra Hz. Ebû Bekir Hz. Peygamber'in hastalığının hafiflediğini gördü ve kendisinden izin alarak Sünh mevkiindeki evine gitti. Bazı sahâbîler de işlerine gittiler. O sırada Hz. Peygamber'in hastalığı ağırlaştı. Son nefesini vermeden önce kölelere iyi davranmayı, onları giydirmeyi, yedirmeyi, onlara yumuşak söz söylemeyi ve namaza devam etmeyi tavsiye etti. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber vefat etmeden önce hafif bir sesle "Lâ ilâhe illallah, ruh teslimi ne şeymiş" demiş ve güçlükle işitilebilen son sözü ise şu olmuştur: "**Maa'r-Refik'l-A'lâ**" (Yüce Rabbim'le beraber). Hz. Peygamber bu sözleri söyledikten sonra eşi Hz. Âişe'nin kolları arasında, yerine hiç kimseyi bırakmadan, 14 Rebûlevvel 11/8 Haziran 632 Pazartesi günü kuşluk vakti ruhunu teslim etmiştir.

Hz. Peygamber'in cenazesini **H. Ali** yıkadı. **H. Abbas**, onun oğulları **Fazl** ve **Kusem** ile **Üsâme b. Zeyd**, **H. Ali**'ye yardımcı oldular.

Mezarı Kazanlar : **Ebû Talha el-Ensârî (Zeyd b. Sehl)**.

Hz. Peygamber vefat ettiği günün ertesi, yani Salı günü defnedildi.

Kabrine indirenler : **H. Ali**, **Fazl b. Abbas**, **Kusem b. Abbas** ve **Üsâme b. Zeyd**'in indikleri rivayet edilir.

H. Peygamberin Çocukları:

Hz. Peygamber'in Hz. Hatice'den iki erkek ve dört kız çocuğu dünyaya gelmiştir.

Sırasıyla şöyledir. Kâsım, Abdullah, Zeyneb, Rukiye, Ümmü Gülsüm, Fâtıma.

İlk çocuğu **Kâsım** iki yaşında, **Abdullah** da küçük yaşta iken vefat etmiştir. Abdullah adlı çocuğuna aynı zamanda Tayyib ve Tâhir denildiği nakledilmektedir. **Mısır'lı Mâriye'den İbrahim** adlı oğlu olmuştur.

Zeyneb: Hz. Peygamber'in ikinci çocuğu ve kızlarının en büyüğüdür. Babası otuz yaşında iken dünyaya geldiği nakledilmektedir. Hz. Hatice'nin arzusu üzerine Hz. Peygamber Zeyneb'i teyzesinin oğlu **Ebû'l-Âs b. Rebi'** ile evlendirmiştir. Bu evlilikten Zeyneb'in Ali ve Ümâme adlı iki çocuğu dünyaya gelmiştir. **Ebû'l-Âs**, müşrikler safında katıldığı Bedir savaşında esir düşmüş, Zeyneb, kocasının fidyesi olarak bir miktar malla birlikte annesinin kendisine evlenirken çeyiz olarak verdiği gerdanlığı göndermiştir. Hz. Peygamber gerdanlığı iade ederek **Ebû'l-Âs**'ı serbest bırakmıştır. Ancak ondan, kızını çocukları ile birlikte Medine'ye göndermesini istemiş ve bu konuda kendisinden söz almıştır. **Ebû'l-Âs** sözünü tutarak Zeyneb'i ve çocuklarını Medine'ye göndermek üzere yola çıkarmıştır. O sırada hamile olan Zeyneb, Mekke'de **Zî Tuvâ** adlı yerde, henüz İslâm'ı kabul etmemiş bulunan **Hebbâr b. Esved**'in saldırısı sonucu deveden düşmüş ve çocuğunu düşürmüştür. Bu olay sonucu yakalandığı hastalık ilerleyerek hicrî 8. yılda onun ölümüne sebep olmuştur. **Ebû'l-Âs**, hicretin 6. yılında müşriklerle ait bir kervanla gittiği Suriye'den dönerken İslâm askeri birliği tarafından Medine'ye getirilmiş ve İslâmiyet'i kabul etmiştir. Hz. Peygamber Zeyneb'i eski kocası ile tekrar evlendirmiştir. Zeyneb, Ebû'l-Âs'la gerçekleşen bu ikinci evliliğinden kısa süre sonra hicretin 8. yılında, vefat etmiştir.

Rukiye (Rukayye): Babası otuz üç yaşındayken dünyaya geldiği kaydedilir. **Rukiye, Ebû Leheb'in oğlu Utbe** ile, biraz sonra bahsedilecek olan **Ümmü Gülsüm de Uteybe** ile nikahlandı. Hemen bütün güvenilir kaynaklar, Hz. Peygamber'in bu iki kızının Ebû Leheb'in oğullarıyla zifafa girmedikleri konusunda

müttefiktirler. Ebû Leheb ve hanımı, kendilerinin İslâm'a karşı tutumlarını yeren Tebbet Sûresi'nin nâzil olması ve aynı zamanda Rukiye ve Ümmü Gülsüm'ün İslâm'ı kabul etmeleri üzerine, oğullarını Hz. Peygamber'in kızlarından ayrılmaya zorladılar. Neticede her ikisi de ayrıldı. Bundan sonra Hz. Peygamber Rukiye'yi Hz. Osman ile evlendirdi. Rukiye kocasıyla birlikte Habeşistan hicretine katıldı. Daha sonra Mekke'ye dönerek Medine'ye hicret etti ve burada yaşamaya başladı. **Hicretin 2. yılında Bedir seferi hazırlıkları esnasında kızamığa yakalandı. Hz. Peygamber, Hz. Osman'ı sefere götürmedi ve hasta hanımıyla ilgilenmesi için Medine'de bıraktı. Ancak Rukiye, Hz. Peygamber seferde iken vefat etti. Hz. Osman'dan dünyaya gelen Abdullah adındaki oğlu iki veya altı yaşında iken vefat etti.**

Ümmü Gülsüm: Rukiye'den küçük olduğuna göre, babası otuz dört yaşın üzerinde iken dünyaya gelmiş olmalıdır. Yukarıda da geçtiği gibi **Ebû Leheb'in oğullarından Uteybe ile nikahlandı. Annesinin ve babasının zorlaması sonucu Uteybe Ümmü Gülsüm'ü boşadı.** Ümmü Gülsüm hicrete kadar babasının evinde yaşadı. Kızkardeşi Fâtıma ve Hz. Peygamber'in diğer aile fertleriyle birlikte Medine'ye hicret etti. Ablası Rukiye'nin vefatından bir müddet sonra hicretin 3. yılında Hz. Osman'la evlendirildi. **Hicretin 9. yılında vefat etti. Ümmü Gülsüm'ün çocuğu olmadı.** Onun vefatı üzerine Hz. Peygamber "bir üçüncü (bazı rivayetlerde on) kızım olsaydı yine Osman'la nikahlardım" demiştir.

Fâtıma: Hz. Peygamber'in kızlarının en küçüğüdür. Doğum tarihi konusunda ihtilaf bulunmakla birlikte, genel kabul, birincisi ağırlıklı olmak üzere 609 ve 605 yıllarında yoğunlaşmaktadır. . Hz. Peygamber kızının görüşünü alarak **hicretin 2. yılında Fâtıma'yı Hz. Ali ile evlendirdi.** Hz. Fâtıma, evlendikten bir yıl kadar sonra ilk çocuğu Hasan'ı, ondan bir yıl sonra da ikinci çocuğu Hüseyin'i dünyaya getirdi. Daha sonraki yıllarda Ümmü Gülsüm ve Zeyneb adlı kızları ile Muhsin (veya Muhassin) adlı oğlu dünyaya geldi. Ancak bu sonuncusu küçükken vefat etti. Hz. Fâtıma'nın İslâm kültüründe ünlü olduğu hususlardan birisi sağlık ve sosyal yardım alanlarındaki hizmetleridir. Nitekim Uhud savaşında gazilere su ve yiyecek taşımış, yaralıları tedavi etmiş, babasının yüzündeki kanları temizlemiştir. **Hz. Peygamber'in vefatına çok üzülmüş ve ondan altı ay kadar sonra vefat etmiştir.** Hz. Peygamber'in nesli Fâtıma'nın çocukları vasıtasıyla devam etmiştir.

İbrahim : Hz. Peygamber'in Mısırlı **Mâriye**'den olma oğludur. **Hicrî 8. yılda dünyaya gelmiştir.** Hz. Peygamber İbrahim'in doğumu üzerine Mâriye'yi hürriyetine kavuşturmuş ve çocuğu da sütanneye vermiştir. **İbrahim henüz iki yaşını doldurmadan hicretin 10. yılında hastalanarak vefat etmiştir.**